

Skovby Vandværk A.m.b.a.
Hørslevvej 9
8464 Galten

Påbud om at sikre bedre vandkvalitet og dispensation til at overskride drikkevandskvalitetskriteriet for pesticider (DMS og BAM)

Afgørelse

Skanderborg Kommune giver dispensation til overskridelse af den højst tilladelige værdi for DMS og BAM. Samtidig gives et påbud om, at Skovby Vandværk skal sikre, at vandkvaliteten forbedres, så det leverede vand i fremtiden overholder den højst tilladelige værdi. De nødvendige udbedrende foranstaltninger skal være foretaget og indkørt, så vandværket senest den 1. september 2021 leverer vand til forbrugerne, som til en hver tid overholder kravene til drikkevandskvalitet ved forbrugernes taphaner.

Påbuddet meddeles i henhold til § 62, stk. 1 i vandforsyningsloven og dispensationen gives med hjemmel i §16, stk. 2 i drikkevandsbekendtgørelsen.

Vilkår

Dispensationen og påbuddet gives på følgende vilkår:

1. Dispensationen er gældende indtil den 1. september 2021.
2. Koncentrationen af DMS og BAM i drikkevandet ved forbrugers taphane må ikke overstige 1 µg/l.
3. Skovby Vandværk skal tage følgende analyser ud over vandværkets gældende kontrolprogram. Analyserne skal udtages samtidig med vandværkets skærpede kontrol for BAM jf. vandværkets kontrolprogram.

Dato

24. september 2019

Sagsnr.: 13.02.02-K08-18-19

Din reference

Lone Kildal Møller

Tlf.: 87947758

Telefontider

Man – ons: 10.00 – 13.00

Tor: 10.00 – 17.00

Fre: 10.00 – 13.00

Åbningstider

Man – ons: 10.00 – 13.00

Tor: 10.00 – 17.00

Fre: 10.00 – 13.00

Analysested	Analysefrekvens for DMS for 2019	Analysefrekvens for DMS for årene 2020-2021
Afgang vandværk – Østlige tank	1 gang	2 gang om året
Afgang vandværk – Vestlige tank	1 gang	2 gang om året
DGU nr. 88.723	1 gang	2 gang om året
DGU nr. 88.813	1 gang	2 gang om året
DGU nr. 88.1394	1 gang	2 gang om året

4. Skovby Vandværk skal for hver gang, der laves ændringer i driften, der kan have påvirkning på blandingsforholdet i rentvandstankene, tage nye analyser.

Analyserne skal udtages 2-3 uger efter driftsændringerne er foretaget. Der skal hver gang analyseres for DMS og BAM på de tre boringer (DGU nr. 88.723, 88.813 og 88.1394) samt afgang vandværk for den østlige tank og for den vestlige tank (dvs. i alt 5 analyser pr. gang).

5. Skovby Vandværk skal udarbejde et stamkort for hver af vandværkets boringer, som beskrevet i bilag 1 i rapporten ”Fund af pesticider i vand fra almene vandværker”¹. Herpå skal der noteres, hvordan driften af boringerne har været forud for hver prøvetagning.

Skovby Vandværk skal for hver prøvetagning på afgang vandværk notere følgende:

- vandmængden i tankene
- hvilke boringer vandet i tankene stammer fra (% vis fordeling)
- seneste driftsperiode for de enkelte boringer
- samt døgnforbruget i de to trykzoner de seneste to døgn.

Disse data skal indsendes til Skanderborg Kommune efter hver prøvetagning.

6. Prøverne skal udtages og analyseres af et akkrediteret analysefirma. Analyseresultater skal sendes til Skanderborg Kommune samt indberettes til Jupiter-databasen – Danmarks geologiske & hydrologiske database.
7. Der skal senest den 1. december 2019 udarbejdes en redegørelse, der beskriver, hvordan vandværket vil sikre, at opblandingen af vandet fra vandværkets tre boringer til hver tid overholder drikkevandskvalitetskriteriet ved taphane hos forbruger, samt hvordan vandværket med deres indvindingsstrategi vil sikre, at forureningen ikke flyttes mellem boringerne, særligt boring DGU nr. 88.723 og 88.813.

Redegørelsen skal særlig indeholde følgende:

- En beskrivelse af hvordan vandflowet i den østlige tank, den vestlige tank, samt mellem tankene er i dag. Derudover skal der være en redegørelse for hvordan et evt. manglende flow i tankene kan udbedres.
- En vurdering af, hvordan indvindingsstrategien vil påvirke evt. spredning af forureningen.
- En vurdering af hvordan ændringerne i indvindingsstrategien evt. vil påvirke vandbehandlingen på vandværket.

¹ Fund af pesticider i vand fra almene vandværker
- Idékatalog til vandværker og myndigheder, DANVA og Region Syd, 2018

8. Skovby Vandværk skal løbende underrette Skanderborg Kommune om aktiviteter på projektet, herunder status for undersøgelser og udførelsen af de udbedrende foranstaltninger, tidsplan eller en foreløbig tidsplan herfor og et skøn over omkostningerne herved. Væsentlige ændringer i vandindvindingsanlægget kræver en tilladelse efter vandforsyningslovens § 21.
9. Skovby Vandværk skal på deres hjemmeside løbende informere forbrugerne om udtagne analyser og vandværkets planer for at sikre rent drikkevand til forbrugerne.
10. Ved manglende overholdelse af vilkår, kan Skanderborg Kommune på ethvert tidspunkt tilbagekalde dispensationen.

Særlige forholdsregler

Skanderborg Kommune vurderer, at det ikke er nødvendigt for forbrugerne at træffe særlige forholdsregler i dispensationsperioden.

Skanderborg Kommune skal i dispensationsperioden føre tilsyn med de udbedrende foranstaltninger for at fastslå, om der er gjort tilstrækkelige fremskridt. Dette står i § 17 stk. 3 i bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Hvis vilkårene i dispensationen ikke overholdes, kan kommunen tilbagekalde dispensationen.

Fakta: N,N-dimethylsulfamid (forkortet til DMS) og 2,6-dichlorbenzamid (forkortet til BAM)

DMS er ifølge Miljøstyrelsen et nedbrydningsprodukt, der kan stamme fra to forskellige moderstoffer. De to moderstoffer, tolylfluorid og dichlofluorid har været anvendt som biocid, bl.a. i træbeskyttelse og maling. Desuden har tolylfluorid været anvendt som pesticider til en række frugter fra jordbær over tomat til frugttræer samt i pryddplanter. Efter 2007 har stofferne ikke været brugt som pesticider, og de bruges heller ikke længere i træbeskyttelsesmidler mod svamp.

BAM er ifølge Miljøstyrelsen et nedbrydningsprodukt fra pesticiderne dichlobenil og chlorthiimid, der blev brugt i perioden fra 1965 til 1997, hvor stofferne blev forbudt. Pesticiderne er ukrudtsmidler og blev solgt under handelsnavnene Prefix, Casoron G, Prefix G og Prefix Garden. Ukrudtsbehandling med Casoron og Prefix har fundet sted i både bymæssige områder og i landområder. Antallet og tætheden af kilder er dog typisk væsentligt højere i de bymæssige områder.

Baggrund for afgørelse om påbud og dispensation

I en drikkevandsprøve udtaget den 12-06-2019 blev der fundet indhold DMS på 0,12 µg/l og dermed over kvalitetskravet (0,1 µg/l) ved en forbrugers taphane. Efterfølgende prøver fra vandværkets boringer den 09-07-2019 viste indhold af DMS i alle boringerne, men særligt i boringerne 88.723 og 88.813. Se analyse resultater i tabel 1 herunder.

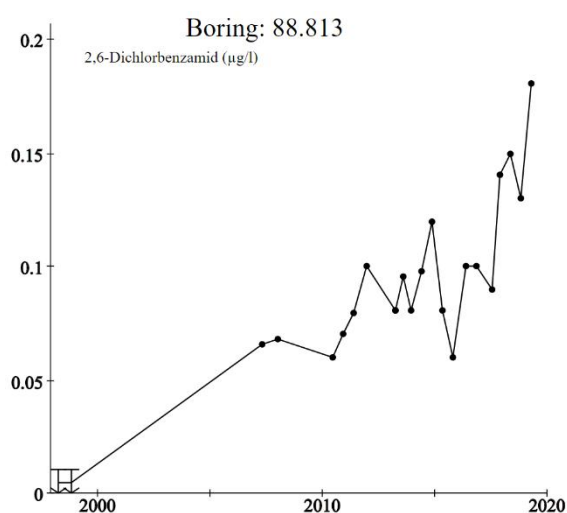
Tabel 1 Analyseresultater for BAM og DMS i perioden fra november 2018 til august 2019. Taphane prøverne den 12-06-2019 er udtaget på adressen Skovlunden 5, Skanderborg, og den 09-07-2019 og 01-08-2019 på adressen Kløvervej 4.

Dato	Råvand BAM (µg/l)			Drikkevand BAM (µg/l)		Råvand DMS (µg/l)			Drikkevand DMS (µg/l)	
	88.813	88.723	88.1394	Afg. Vv	Tap-hane	88.813	88.723	88.1394	Afg. Vv	Tap-hane
21-11-2018				0,01					0,02	
03-04-2019			0,06	0,06				0,04		
12-06-2019					0,06					0,12

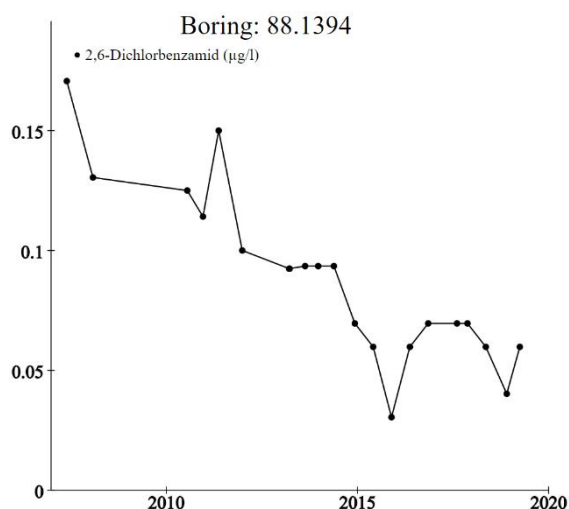
09-07-2019	0,15	<0,01	0,06	0,04	0,04	0,16	0,09	0,04	0,09	0,09
01-08-2019	0,2	<0,01	0,03	0,06	0,05	0,17	0,1	0,05	0,07	

Efter resultatet på prøven udtaget den 09-07-2019 har Skovby Vandværk valgt at ændre indvindingsstrategi, og reducere kraftigt i indvindings på boring DGU nr. 88.813. Efterfølgende blev koncentrationen målt igen i afgangsvandet og i borerne den 01-08-2019. Denne gang var drikkevandet fra afgang vandværk og hos forbrugerne under grænseværdien for DMS. Når indvindingen fra boringen med det højeste indhold af DMS sænkes kan de påvirkede magasin og derfor kan man får pesticidforureningen til at flytte sig imod andre borer. Det er derfor vigtigt ved ændret indvindingsstrategi også at have fokus på dette.

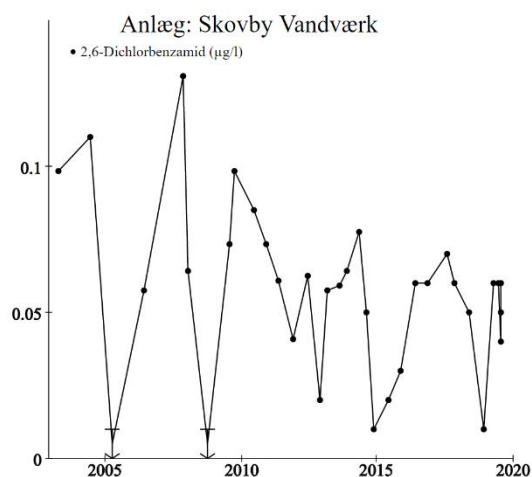
Der har været påvist fund af BAM siden der første gang blev analyseret i 2003 på afgang vandværk. Der har ikke været fund af BAM i boring med DGU nr.88.723. Herunder ses fund af BAM over tid på afgang vandværk, og i de to borer DGU nr. 88.813 og DGU nr. 88.1394.

Figur 1 Udviklingen i fund af BAM siden 1998 i boringen 88.813

Figur 2 Udviklingen i fund af BAM siden 2007 i boringen 88.1394

Figur 3 Udviklingen i fund af BAM siden 2003 fra afgang vandværk.

Skovby Vandværk har i flere år arbejdet med at blande vandet mellem de tre borer i et forhold, så grænseværdien på BAM bliver overholdt hos forbrugeren. Senest har vandværket i november ved seneste boringskontrol på boringen ændret på mængden fra boring 88.813 (se tabel 2).

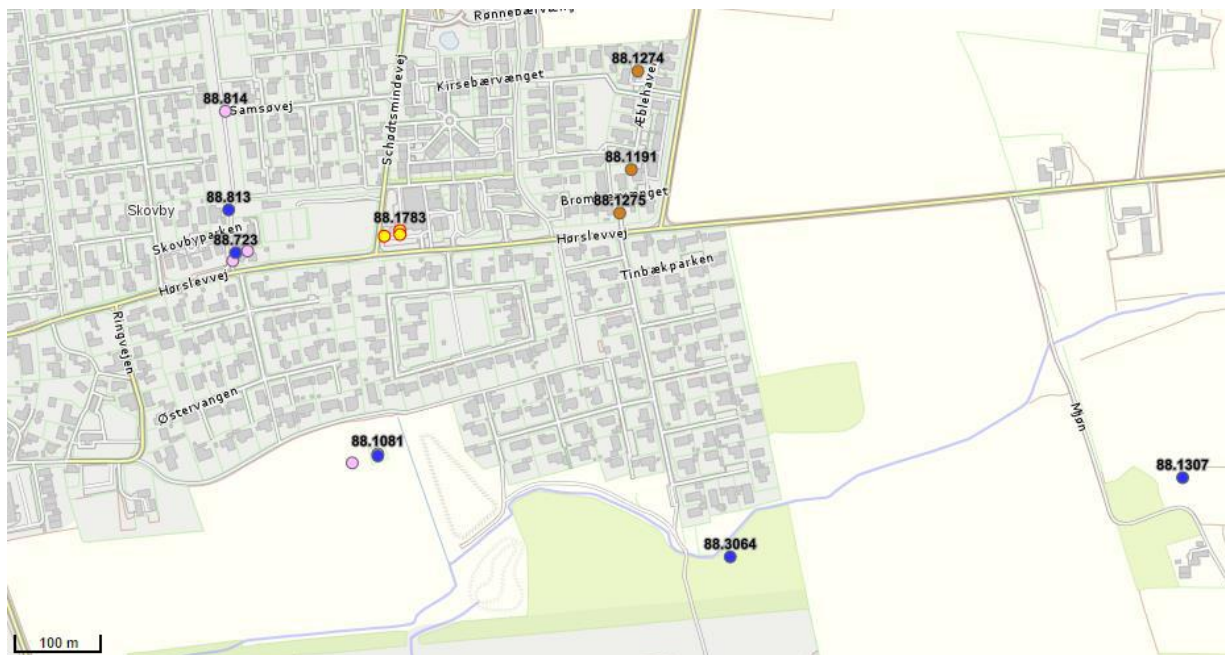
Tabel 2 Oversigt over indvindingsstrategien fra Skovby Vandværks tre borer november 2018- august 2019.

Skovby Vandværk	Alternierende drift mellem borerne m3 vand før næste boring sættes i drift		
	88.813	88.723	88.1394
Dato			
21-11-2018	150	250	75
03-04-2019	100	250	75
12-06-2019	100	250	75
09-07-2019	100	250	75
01-08-2019	10	100	250

Det er vigtigt i forbindelse med styringen af blandingsforholdet, at der er fokus på både indhold af BAM og DMS samt nærheden mellem borerne 88.813 (med fund over grænseværdien) og 88.723 (med mindre fund). Det er vigtigt, at forureningen ikke trækkes unødigt mod boringen med DGU nr. 88.723.

Indvindings- og forsyningsforhold

Skovby Vandværk forsyner i alt 1388 ejendomme. I 2018 oppumpede Skovby Vandværk 155.031 m³ vand fra borerne med DGU-numrene: 88.723, 88.813 og 88.1394.

Figur 4 Placering af Skovby Vandværks boringer er her vist med blå punkter.

Skovby Vandværks behandlingsanlæg er opbygget som to vandværker.

Det vestlige vandværk er indrettet med iltningsbakker over to åbne filtre (enkeltfiltrering), samt tilhørende rentvandstank under bygningen og et udpumpningsanlæg.

Boringen (DGU nr. 88.813) tilknyttet vandværket yder ca. 26 m³/time, som således p.t. er vandværkets kapacitet. Hvis filtrene totalrenoveres vil de kunne behandle op til 30 – 40 m³/time.

Den vestlige rentvandstank har et effektivt volumen på ca. 185 m³ og blev sammen med udpumpningsanlægget gennemgribende renoveret i 2010.

Det østlige vandværk der er fra 1977 blev moderniseret i 2001 og er indrettet med iltningspor og to åbne filtre (enkeltfiltrering), samt tilhørende rentvandstank og et udpumpningsanlæg.

Det samlede filterareal er ca. 16 m². De to boringer (DGU nr. 88.723 og 88.1394) yder henholdsvis 33 og 27 m³/time. (DGU nr. 88.1394 har en ydelse på ca. 40 m³/time, men er droslet ned via en frekvensomformer). Filteranlæggets kapacitet er på 30 – 40 m³/time.

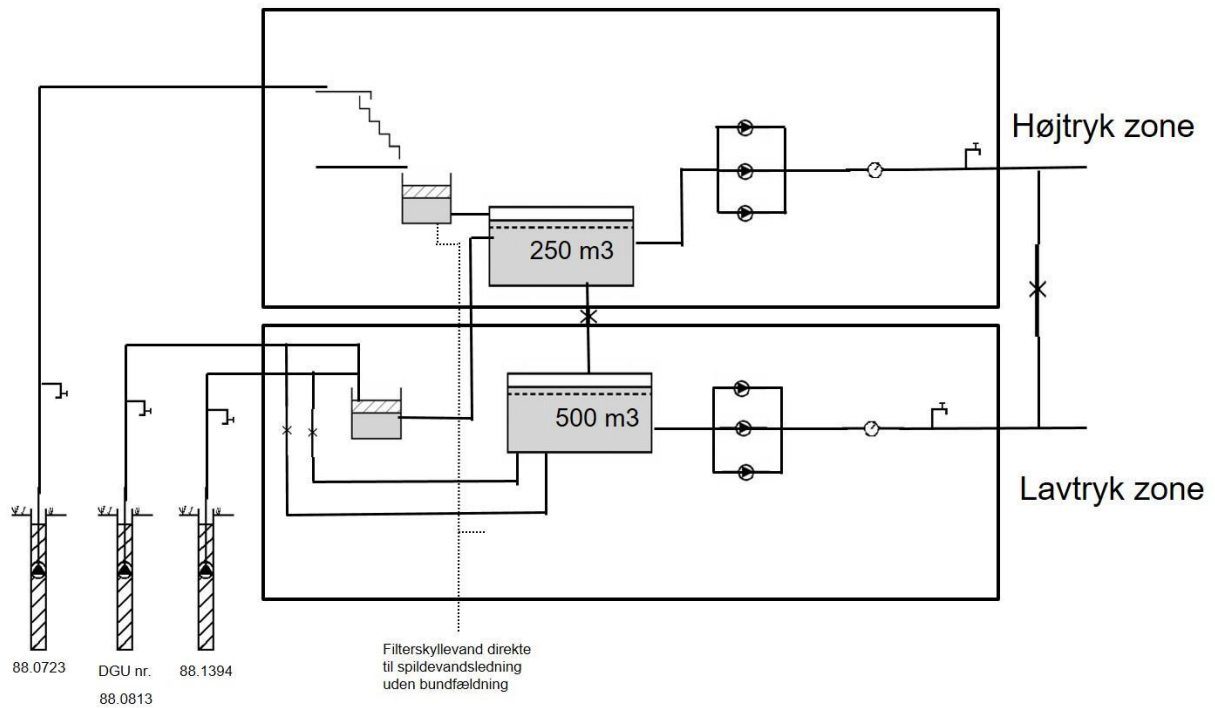
Den østlige rentvandstank har et volumen på ca. 409 m³.

De to rentvandstanke er koblet sammen via et rør mellem de to tanke. Alt vand fra de to vandværker (øst og vest) ledes til den vestlige rentvandstank, som strømmer herefter gennem et rør ved bunden af tanken til den østlige tank.

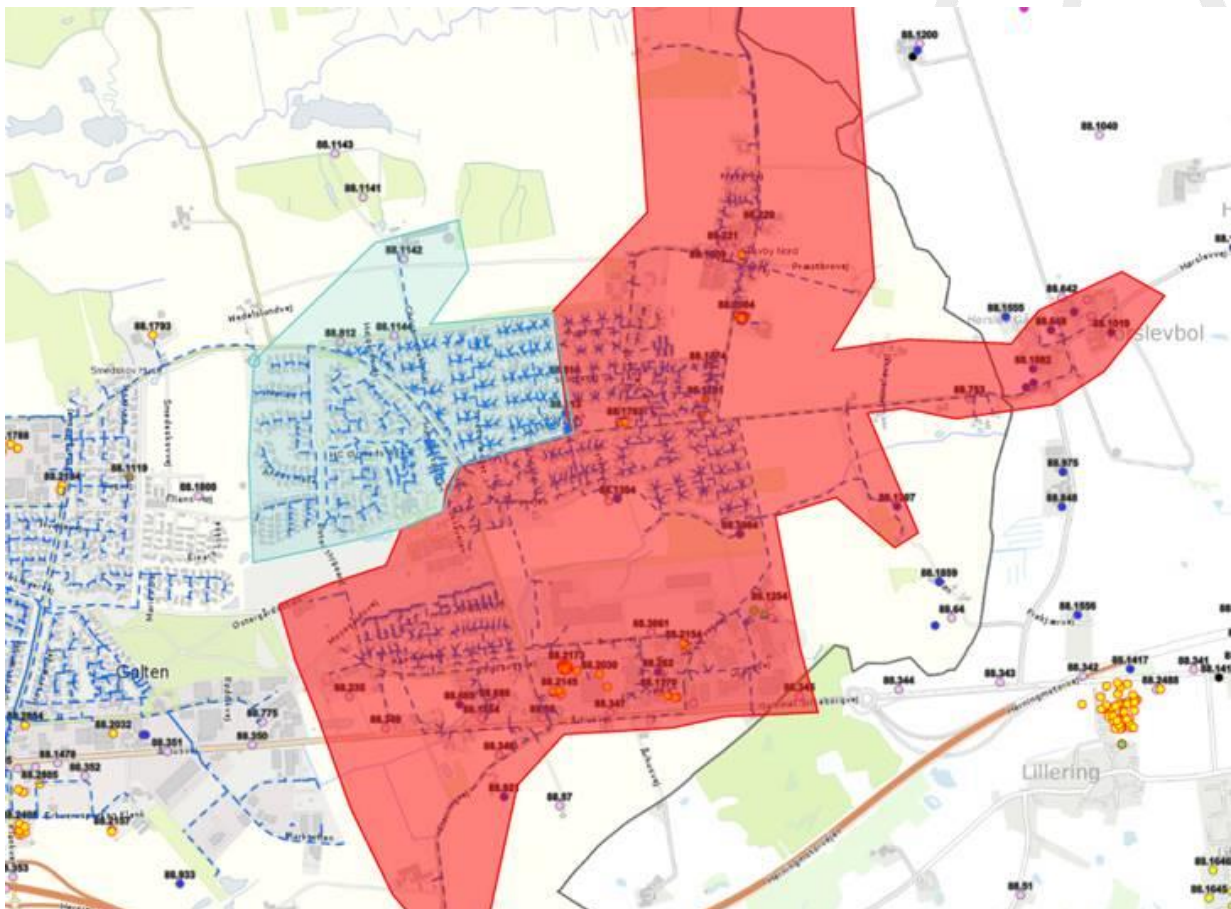
Vandværkets ledningsnet er opdelt i en høj- og en lavtrykszone (se figur 5). Alt vand til højtrykszonen udpumpes fra den vestlige rentvandstank, mens alt vand fra lavtrykszonen pumpes fra den østlige rentvandstank. Ved normal drift leverer Skovby Vandværk ca. 450 m³ i døgnet.

Analyserne hos forbrugerne og afgang vandværk har varierende indhold af BAM og DMS på trods af stort set samme indvindingsstrategi. Begge analyser på ledningsnettet er udtaget i lavtrykszonen. Det er uklart om analyserne på afgang vandværk er udtaget på afgangsvandet fra den østlige eller vestlige rentvandstank

Skovby Vandværk

Figur 5 Skitse over vandbehandlingsanlæggene for Skovby Vandværk.

Figur 6 Skovby Vandværks forsyningsområde. Den blå zone er højtrykszonen, og den røde er lavtrykszonen af ledningsnettet.

Mulighed for anden forsyning

Skovby Vandværk har en nødforbindelse til Herskindværket, men Herskindværket har ikke kapacitet til at forsynes Skovby Vandværks forbrugere. Der er derfor ikke mulighed for at kunne forsynes via denne ledning.

Skovby Vandværk har to andre boringer, der ikke er taget i drift med DGU-numrene 88.1307 og 88.3064. Boringen 88.1307 har et højt arsen indhold, og vandværket skal derfor have opstillet anlægget til videregående vandbehandling, hvis de ønsker at tage denne boring i brug. Vandværket etablerede i 2018 en ny boring ved Skovbyskoven. Det viste sig, at magasinet, hvor boringen er filtersat, ikke har tilstrækkeligt vand til vandindvinding.

Der har tidligere været tale om etablering af nødforsyningsledning til Galten Vandværk, men denne er ikke besluttet endnu, og dermed ikke etableret.

Skovby Vandværks planer og tiltag

Skovby Vandværk har oplyst, at de arbejder på løsninger i flere faser:

På kortsigt:

- Finde et blandingsforhold mellem boringerne, der sikrer, at drikkevandskvaliteten overholdes ved taphanen hos forbrugerne.

På lidt længere sigt:

- Arbejde med etablering af nødforsyningsledning til Galten Vandværk.
- Arbejde med etablering af ny boring andet sted.
- Samarbejde med de øvrige almene vandværker i Vandsamarbejdet Skanderborg Nord om at finde holdbare løsninger for indvindingen i hele området hovedforsyningsområdet.

Det vides endnu ikke, hvad de udbedrende foranstaltninger vil komme til at koste.

Enkelt af ovennævnte tiltag kan ikke etableres på kort sigt, idet der er tale om større projekter, der vil strække sig over længere tid. Skanderborg Kommune har skønnet, at en løsning vil kunne laves inden for et par år.

På baggrund denne baggrund fastsættes dispensationen til at udløbe d. 1. september 2021 (se vilkår 1).

Dispensation

Ved seneste analyse på afgang vandværk og ved taphane hos forbruger overholder Skovby Vandværk drikkevandskvalitetskriteriet for BAM og DMS. Men der er uklarhed, om der er en fuldstændig opblanding af vandet i den østlige og vestlige rentvandstank gennem rørledningen mellem de to tanke, samt om den nuværende indvindingsstrategi er den bedste i forhold til at sikre at forureningen ikke spredes mellem boringerne.

Skovby Vandværk har derfor behov for en dispensation for både DMS og BAM, da der kan være perioder, hvor drikkevandskvalitetskravet hos forbrugeren kan være overskredet, mens der arbejdes på løsninger, der kan bruges på både kort og lang sigt.

Vurdering af sundhedsmæssig risiko

Skanderborg Kommune har anmodet Styrelsen for Patientsikkerhed om en redegørelse for, hvilken sundhedsmæssig risiko den påviste koncentration af DMS og BAM udgør.

Styrelsens bemærkninger:

Styrelsen for Patientsikkerhed kan vedrørende de sundhedsmæssige effekter af N,N-dimethylsulfamid (DMS) oplyse, at den sundhedsmæssige acceptable daglige indtagelse fra drikkevand er vurderet til at være 60 µg/liter for voksne og 10 µg/liter for børn.

Styrelsen for Patientsikkerhed kan vedrørende de sundhedsmæssige effekter af BAM oplyse, at den sundhedsmæssige acceptable daglige indtagelse fra drikkevand er vurderet til at være 150 µg/liter for voksne og 25 µg/liter for børn.

Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Nord vurderer på det foreliggende grundlag, at indtag af drikkevand indeholdende N,N-dimethylsulfamid (DMS) og BAM i de fundne koncentrationer på Skovby Vandværk, ikke vil udgøre en umiddelbar sundhedsmæssig risiko i dispensationsperioden.

Vedrørende fødevarerproducerende virksomheders brug af vand der ikke overholder gældende kvalitetskrav for pesticider, henvises til fødevarermyndighederne.

Skanderborg Kommune meddeler Skovby Vandværk dispensation for overholdelse af drikkevandskvalitetskravet for DMS og BAM, idet dispensationen ikke indebærer en potentiel fare for sundheden, og det vurderes umiddelbart, at der er en mulighed for at finde en løsning på kort sigt med opblanding af vandet fra de tre boringer, så drikkevandskvalitetskravene kan overholdes ved taphane hos forbruger. På længere sigt kan der sikres supplerende forsyning fra anden kilde.

Dispensationen påtænkes at gælde i 2 år, så Skovby Vandværk har den nødvendige tid til at finde en holdbar løsning på forsyning, til der kan findes en mere permanent løsning på udfordringerne med DMS og BAM.

Der stilles vilkår om, at koncentrationen af DMS og BAM i drikkevandet ved forbrugers taphane ikke må overstige 1 µg/l.

Orientering af Skovby Vandværks forbrugere

Skanderborg Kommune vil orientere Skovby Vandværks forbrugere om dispensationen ved at offentliggøre den på www.skanderborg.dk. Afgørelsen bliver offentliggjort den 26. september 2019.

Desuden stilles vilkår om, at Skovby Vandværk på deres hjemmeside løbende informerer de berørte forbrugere (se vilkår 9).

Dette vurderes tilstrækkeligt information til forbrugerne, da det vurderes, at dispensationen ikke indebærer en særlig sundhedsmæssig risiko.

Partshøring

Skanderborg Forsyningsvirksomhed er blevet partshørt i sagen, da Herskindværket har en nødforsyningsledning til Skovby Vandværk, som de ca. anvender 1 gang om året ved kapacitetsproblemer på Herskindværket.

Skanderborg Forsyningsvirksomhed har følgende bemærkninger til varslet.

Skanderborg forsyningsvirksomhed har følgende bemærkning til partshøringen – Dispensation og varsel om påbud om forbedret vandkvalitet til Skovby vandværk.

- Ønsker direkte besked via service@skanderborgforsyning.dk ved overskridelser
- Ønsker løbende at blive orienteret ved en evt. nødforbindelse til Galten vandværk, om der er åbnet for forbindelsen.
 - Dette er begrundet med at Skanderborg forsyning er ISO22000 certificeret og skal kunne redegøre for vandet som udsendes til kunderne.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændring er påbuddet. Skovby Vandværk er forpligtet til at orienterede forbrugerne via vandværkets hjemmeside jf. vilkår 9. Derudover kan Skanderborg Forsyningsvirksomhed vurderer om ovenstående orienteringsforpligtigelse også skal indskrives i driftsaftalen for nødforsyningsledningen. Denne driftsaftale skal Skovby Vandværk og Skanderborg Forsyningsvirksomhed i samarbejde udarbejde og indsende til kommunen seneste den 1. maj 2021 jf. vandværkernes kontrolprogram.

Varsel om påbud

Skanderborg Kommune har den 21. august 2019 varslet påbuddet. I varslet om påbud blev der givet en frist til at indsende eventuelle bemærkninger inden 11. september 2019.

Kommunen har den 10/09- 2019 modtaget mail om, at Skovby Vandværk har ingen bemærkninger til det varslede påbud eller dispensationen.

Orientering til Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen får en kopi af denne afgørelse jf. drikkevandsbekendtgørelsens § 16, stk. 2.

Lovhenviisning

- Vandforsyningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 118 af 22-02-2018
- Bekendtgørelse nr. 524 af 1. maj 2019 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

Klagevejledning

Afgørelsen kan, påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af

- Enhver, med retslig interesse sagens udfald
- Landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. for at klage og virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. for at klage. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen, i dette tilfælde Skanderborg Kommune.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Søgsmål

Hvis afgørelsen skal indbringes for domstolene, skal det ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen.

Med venlig hilsen

Lone Kildal Møller
Geolog

Kopi sendt til:

Fødevarestyrelsen, FødevareNordØst – 21@fvst.dk

Miljøstyrelsen – mst@mst.dk

Kontakt vores Databeskyttelsesrådgiver (DPO), hvis du har spørgsmål om dine databeskyttelsesrettigheder, begæring om indsigt eller andet:

Bech-Bruun Advokatpartnerselskab
CVR nr.: 3853 8071
Langelinie Allé 35
2100 København Ø

Tlf.: 7227 3002
E-mail: dpo.skanderborg@bechbruun.com
Sikker beskedfunktion: <https://dpo.bechbruun.com/skanderborg>

Vi opfordrer til, at du bruger den sikre beskedfunktion, hvis din henvendelse indeholder følsomme eller fortrolige oplysninger.